Verslag Enerzjytafel Burgum

23 september 2021, in de Stryp in Burgum

Enerzjytafels

De gemeente Tytsjerksteradiel wil niet alleen op hoofdlijnen blijven praten over de energietransitie, maar gaat voor een concrete aanpak mét de dorpen om een échte verandering in gang te zetten. Bewustwording en het van daaruit zoeken naar kansen om het **samen te doen** en het **leren van elkaar**, staan hierin centraal.

Daarom is het concept Enerzjytafels in ontwikkeling. Die ontwikkeling wordt samen met de dorpen opgepakt. De eerste avondbijeenkomst in het kader van het concept Enerzjytafels werd daarom door de Enerzjygroep Burgum (in samenwerking met de gemeente) in Burgum georganiseerd.

Burgum

In Burgum is de Enerzjy Groep Burgum (EBG) opgericht. Inmiddels is deze groep ook formeel een energie coöperatie. De EBG heeft zich onder andere als doel gesteld: het realiseren van een zonnepark nabij Burgum.

"Waar zonnepanelen in Burgum – en waar niet?"

Zon 25 volwassen inwoners Burgum 'speelden' donderdagavond 23 september met papier, schaar en lijm. Ze beplakten grote satellietfoto's van Burgum en omgeving met gele stukjes papier. Die stelden (meerdere) zonnepanelen voor.

Het was in zekere zin nog maar spel, maar wel met een serieuze ondertoon: op vier verschillende tafels werd in kleine groepjes nagedacht en gediscussieerd over waar wel en waar beslist géén zonnepanelen in Burgum gelegd zouden kunnen worden.

Meerdere mogelijkheden

Enkele uitkomsten die door meerdere groepen werden gedeeld: op veel meer daken van woningen en bedrijven in de bebouwde kom van Burgum kunnen zonnepanelen. Maar ook op een weiland van tien hectare bij de elektriciteitscentrale, op de binnenkanten van de geluidswallen van de Sintrale As bij Burgum, op het water van 'It djippe gat' (De Wide Ie) bij Burgum en onder de hoogspanningskabels in het noordelijk deel van Burgum.

27 ha. 'binnen' en 23 ha. 'buiten'

Volgens berekeningen van de gemeente Tytsjerksteradiel zal er in 2040 ongeveer 50 MWp (MegaWattpiek) aan vermogen met zonnepanelen nodig zijn. Dat staat gelijk aan ongeveer 50 hectare. Het gaat naar schatting om 25 hectare op de daken binnen de bebouwde kom van Burgum, twee hectare op overige (parkeer-)terreinen in Burgum en dan moet er nog voor 23 hectare plek worden gevonden buiten de bebouwde kom.

'Zonneladder'

De gemeente hanteert hierbij een zogeheten zonneladder. Stap 1: daken en erven binnen de bebouwde kom. Stap 2: overige terreinen binnen de bebouwde kom. Stap 3: aangrenzend buitengebied. Stap 4: bij knooppunten van elektriciteitskabels (in Tytsjerksteradiel: bij de elektriciteitscentrale Burgum en de overslagcentrale bij Lytse Geast). Stap 5: overig buitengebied.

"Wy hoege net earst alle dakken fol te lizzen mei sinnepanelen, foardat wy de folgjende stap sette. As yn 't foar dúdlik is dat der mear nedich is, meie wy mear stappen tagelyk sette", legde Harm van der Meer uit namens de gemeente Tytsjerksteradiel.

"Met z'n allen"

Het is behalve aan de Enerzjykoöperaasje Burgum en de gemeente, ook aan de bewoners om aan die stappen te werken, zo werd donderdagavond beklemtoond in De Stryp in Burgum. "Wij zullen het met z'n allen moeten doen", zei wethouder duurzaamheid Andries Bouwman, die de hele avond bijwoonde.

De gele 'stickers' verspreid in en rond Burgum. Linksonder bij de elektriciteitscentrale, rechtsboven 'it djippe gat'. FOTO: ACTIEF MEDIA

media strateeg
Al 25 jaar dé online partner voor het MKB in Noord-Nederland!
Ontdek de volledig ontzorgde pakketen op: www.demediastrateeg.nl/pakketten

Artikel ACTIEF

Verslag

Onderstaand treft u het verslag van de bijeenkomst die op 23 september 2021 in De Stryp te Burgum werd gehouden. Ongeveer 25 mensen kwamen op de uitnodiging van de EBG af.

1. **Opening** door dhr. Piet Bruining, voorzitter van Enerzjy Groep Burgum

De avond is georganiseerd door Enerzjy Groep Burgum, samen met de afdeling duurzaamheid van de gemeente. Doel van vanavond is samen aan de slag gaan: meedenken hoe we in Burgum richting 2040 invulling kunnen geven aan de energieopgave. Dit is een grote uitdaging, maar ook noodzaak.

Enerzjy Groep Burgum is vorig jaar opgericht. Kort voor corona is er nog een avond gehouden die is bezocht door ruim 200 mensen; voor velen de start om zonnepanelen en warmtepanelen te installeren. We willen dezelfde lijn graag doorzetten. Blij met de opkomst van vanavond. We hebben participatie nodig, gemeenschap die de stappen mede draagt.
Afsluitend: wat hebben we nodig: durf hebben én doorpakken, we hebben geen tijd te verliezen. Iedereen een goede avond gewenst.

2. **Enquête toelichting** Anke Lodder (gemeente Tytsjerksteradiel, afdeling duurzaamheid)

De gemeente heeft een duurzaamheidsagenda opgesteld: *Duorsum Tegearre Dwaan.* We willen aan de slag met duurzaamheid en dat willen we samen doen. We zijn hiervoor in gesprek geweest met de dorpen: wat vinden de inwoners belangrijk?

Deze duurzaamheidsagenda geeft lokale invulling aan gemaakte afspraken op wereldniveau, landelijk niveau en regionaal niveau. In het klimaatakkoord in Parijs (2015) is als doel gesteld om de opwarming van de aarde te beperken tot ruim onder de 2 graden. Dit is in 2018 vertaald

naar een Klimaatakkoord Nederland: in 2030 de eerste stap zetten in CO_2 reductie. Van het aardgas af komen vraagt om verwarmen op een andere manier. Regionaal worden er strategieën opgesteld om hier concreet invulling aan te geven. Dit is dan weer vertaald in Tytsjerksteradiel naar een duurzaamheidsagenda en warmtevisie, deze zijn begin 2021 vastgesteld. Met als ambitie: Tytsjerksteradiel in 2040 energieneutraal. Per dorp en wijk worden de mogelijkheden en kansen bekeken. Vanavond gaan we aan de slag met Burgum.

Via de participatiewebsite van Tytsjerksteradiel is een vragenlijst over de energietransitie uitgezet. Wat komt naar voren uit de antwoorden van Burgumers op de vragen in de enquête?

- 40 respondenten, dit is nog een kleine groep maar dit geeft toch alvast een eerste beeld.
- Ongeveer de helft is van plan binnen 5 jaar huis te verduurzamen.
- Er zijn 3 mensen die van plan zijn samen met buren tot verduurzaming te komen.
- We hadden gisteren al moeten beginnen met verduurzamen; het merendeel vindt dit.
- Wie heeft de grootste rol? 19 mensen zeggen: het Rijk, 11 mensen zeggen: ikzelf heb de grootste rol.
- Zonne-energie spreekt het meest aan.
- Men denkt wisselend over de beste oplossing voor Burgum: van groot zonnepark tot 1 grote windmolen tot meerdere windmolens. Verwacht is dat de transitie echt wel een effect gaat hebben op Burgum.

3. **Warmteladder**, toelichting Barend van der Veen (Weusthuis en Partners; facilitator van de avond)

Niet iedereen is even ver in het denken en doen over verduurzaming. De warmteladder maakt dit zichtbaar. Dit is een ladder met verschillende stappen: van *'ik weet het niet'* tot '*wij hebben al stappen gezet'*. De ladder maakt zichtbaar hoe in kleine stapjes verder verduurzaamd kan worden. Aan de aanwezigen de vraag: waar staan jullie op de ladder? Het gaat om: in hoeverre ben je er mee bezig, ben je er bewust van, en hoe organiseer je dit? Iedereen mag plakken!

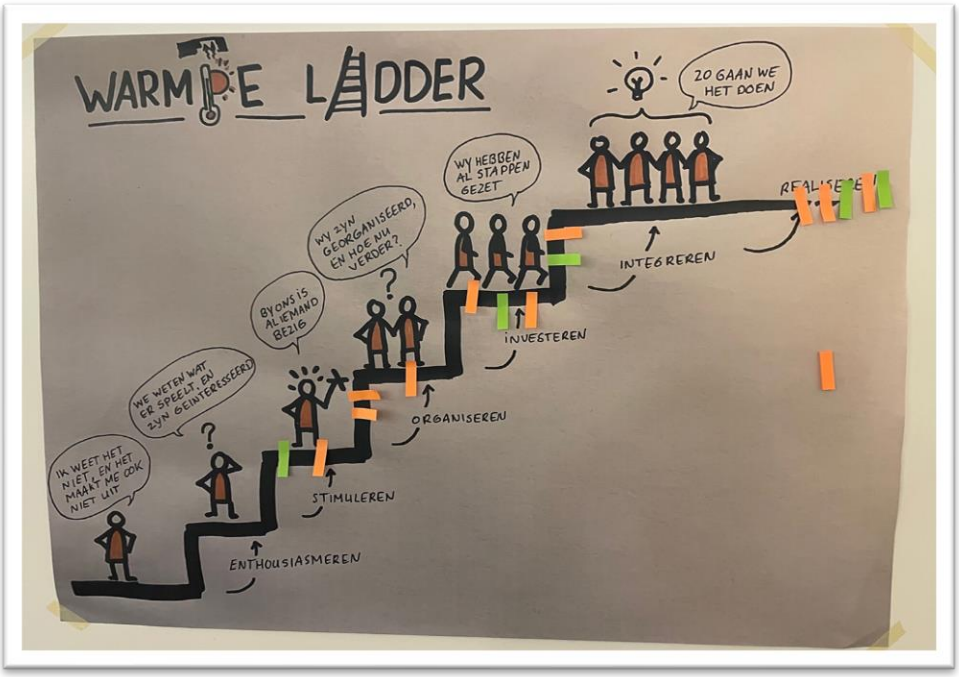

Conclusie: de meeste aanwezigen zijn al aardig op weg! Er gebeurt al veel. De gemeente neemt dit mee in haar verdere stappen om samen met het dorp richting aardgasvrij te gaan.

4. **Energieopgave** door Harmen van der Meer (gemeente, adviseur duurzaamheid)

De energieopgave komt voort uit de energiebehoefte van de toekomst. De totale energiebehoefte gaat in de komende decennia naar beneden door besparing. We maken minder gebruik van warmtebronnen en brandstoffen; de stroombehoefte zal daarentegen toenemen (o.a. door elektrisch rijden). De gepresenteerde cijfers zijn een verwachting van hoe de energiebehoefte zich kan gaan ontwikkelen als er zo goed mogelijk wordt verduurzaamd. Deze komen uit het 'bod' uit de RES (Regionale Energiestrategie) en is ook zo aangeboden aan het Rijk.

In aansluiting hierop heeft de gemeente de duurzaamheidsagenda vastgesteld. Hierin is een aantal handvatten opgenomen voor het invulling geven aan de energieopgave. Deze gebruiken we als basis bij het zoeken naar locaties voor zonnepanelen:

- de ambitie voor 2040: Tytsjerksteradiel wil dan energieneutraal zijn (= evenveel duurzaam opwekken als er verbruikt wordt) mbt gebouwde omgeving en mobiliteit (industrie tellen we niet mee; daar zijn windparken op zee voor). Dit betekent: 600 TJ opwekken. Dit vraagt om 180 TJ/ 50 MegaWattPiek in en rond Burgum.
- De zonneladder als ruimtelijk beleidskader: er is goed nagedacht over op welke plekken het wel of niet wenselijk is vanuit de ruimtelijke kwaliteit om zonnepanelen te plaatsen. De ladder ziet er als volgt uit (hierbij heeft 1 de voorkeur, daarna 2 als 1 niet genoeg is, etc):
    1. Zon op daken en erven
    2. Zon op overige terreinen
    3. Zon op gronden in het buitengebied, aangrenzend aan bestaande bebouwing
    4. Zon op gronden in het buitengebied, nabij energieknooppunt
    5. Zon op overige gronden in het buitengebied
- Er is ook een provinciale zonneladder, die is net even anders maar komt globaal op hetzelfde neer en ook deze geldt als kader. Landbouwgrond in buitengebied is hierbij het minst wenselijk.

5. **Sinneladder doorlopen;** Uiteen in 4 groepen, samen zonnepanelen leggen in en om Burgum

Vanuit bovenstaande ambitie is er dus in totaal 50 MegaWattPiek aan duurzame opwek nodig. Dit staat gelijk aan 50 hectare aan zonnepanelen. Hiervan kan ongeveer de helft in Burgum op daken worden geplaatst; de rest buiten Burgum. De vraag van vanavond is: welke locaties zijn hiervoor geschikt?

- Eerst kijken we op grote daken en op lege plekken in Burgum
- Daarna in het buitengebied van Burgum (eerst aansluitend aan Burgum, daarna op gronden in de omgeving van Burgum)

De groepen gaan aan de slag met schaar en lijm om op de luchtfoto de zonnepanelen in te plakken. De resultaten hiervan worden gezamenlijk besproken en zijn op de foto gezet en bijgevoegd bij dit verslag.

Wat komt naar voren in de terugkoppeling:

- Er zijn 4 groepen. Alle groepen komen tot ongeveer dezelfde opbrengst, dat is mooi om te zien. Er zijn veel overeenkomsten in de plekken die geschikt zijn bevonden voor zonnepanelen.
- Er zijn opties in en rondom Burgum.
    - In Burgum: de grote daken in Burgum zijn opgezocht: scholen, Poiesz, parkeerplaats bij de Poiesz overdekken. Ook overkappen van de parkeerplaats van het gemeentehuis en de parkeerplaats bij de ijsbaan zijn vaak ingeplakt.
    - Buiten Burgum: zo'n 25 hectare te verdelen. Als dit goed wordt verdeeld valt de 'ruimteclaim' hiervan erg mee. Een aantal locaties, die meerdere keren genoemd zijn:
        - Langs de Centrale As
        - Onder hoogspanningskabels, 'daar mag verder toch niks'
        - Betonplaat, plek waar rijlessen worden gehouden
        - Bij de Energiecentrale
        - Bij het Wijde Ee/Het Diepe Gat, ' stilstaand en vervuild water'
        - Wielerbaan
        - Daken van boerderijen/ op stallen bij de boer

Verder werd nog gevraagd/opgemerkt:

- Wordt ook gekeken naar opwek van windenergie? Windmolens zijn niet toegestaan vanuit het huidige provinciale beleid. Focus nu op zon. Warmte ook mogelijkheden.
- Er is wel opslag nodig, want in de winter is er minder opbrengst en is de vraag juist groter. Je verliest energie bij opslag. Dus dit is een theoretische som om een goed beeld te kunnen geven, maar klopt niet 1 op 1.
- Oproep voor een experiment met duurzame auto's. Auto's staan het grootste deel van de tijd stil. Dure materialen.
- Besparing is belangrijk. Jeugd hier ook in meenemen.

6. Afronding

Wethouder Andries Bouwman: bedankt iedereen voor de prachtige avond. Met een mooie opbrengst. Er zijn kleine variaties tussen de groepen maar de overeenkomsten zijn het grootst, die verder verkennen. Dit vraagt bijvoorbeeld afstemming met eigenaren. Mooi om te zien hoe enthousiast iedereen hiermee aan de slag is.

Piet Bruining, Voorzitter Enerzjy Group: bedankt de aanwezigen ook en sluit de avond af. Samen aan de slag geweest voor de toekomst.

Conclusies

Tijdens de bijeenkomst is de Sinneladder doorlopen. Hieruit blijkt het volgende:

- Uitgaande van de totale elektriciteitsbehoefte van de Burgumse huishoudens van 50 MWp is een totaal van ongeveer 50 hectare zonnepanelen nodig om duurzaam in die behoefte te kunnen voorzien.
- Uit berekeningen blijkt dat ongeveer 27 hectare daarvan IN Burgum kan worden geplaatst.
- Uit de werksessie blijkt dat de Burgumers ongeveer 25 hectare kwijt kunnen IN Burgum op door hen wenselijke plekken.
- Hieruit volgt dat ongeveer 25 hectare buiten Burgum gerealiseerd moet worden om in de totale behoefte van 50 hectare te kunnen voorzien.
- Voor die 25 hectare buiten Burgum zijn verschillende locaties aangedragen.
- Een deel van die locaties is direct aansluitend aan Burgum:
    - Langs de Centrale As (hier werd gemiddeld zo'n 8 ha ingeplakt)
    - Het 'Djippe gat' bij het kanaal (hier werd gemiddeld 6 ha ingeplakt)
- Langs de rand van Burgum werd dus gemiddeld 14 ha ingeplakt. Dat betekent dat verder vanaf het dorp nog voor ruim 10 hectare zonnepanelen gezocht moet worden.
- Die locaties zijn vervolgens gevonden:
    - Zone onder de hoogspanningsleidingen
    - Op een locatie buiten het dorp waar al ingrepen zijn gepleegd (betonplaat resteert van eerdere functie)
    - Locatie(s) bij de Energiecentrale

Tot slot:

- Van geen van de gevonden locaties is thans bekend of er medewerking gegeven zal worden door de grondeigenaren voor ontwikkeling tot zonneveld.
- Vrijwel alle locaties lijken nodig voor het realiseren van voldoende capaciteit voor Burgum; ook buiten het dorp.
- Aansluiting op het net is belangrijk en schaars en alleen bij de Energiecentrale is een aansluitingsmogelijkheid.
- Daar waar het gaat om zonnevelden buiten het dorp, geeft de gemeentelijke zonneladder de voorkeur aan locaties nabij een energieknooppunt.

Bijlage:

foto’s van de groepen: voorgestelde locaties zonnepanelen in en rond Burgum

Groep 1

Binnen Burgum

Buiten Burgum

Groep 2

Binnen en buiten Burgum

Groep 3

Binnen Burgum

Buiten Burgum

Groep 4

Binnen Burgum

Buiten Burgum